

Toimenpideoite TPA 21/2021 vp

Kaisa Juuso ps ym.

Toimenpideoite tuulivoimaloiden purkuvakuuksien asettamisesta

Eduskunnalle

Voimassa olevassa maankäyttö- ja rakennuslaissa (5.2.1999/132) säädetään tilanteesta, jossa rakennuksen käyttämisestä on luovuttu, rakennus on osaksi tai kokonaan tuhoutunut tai rakennustyö on jätetty kesken. Lain 170 § sisältää velvoittavat säännökset rakennuspaikan saattamisesta ympäristöineen sellaiseen kuntoon, ettei se vaaranna turvallisuutta tai rumenna ympäristöä. Kunta voi MRL 182 §:n mukaan uhkasakolla tai teettämishallalla velvoittaa oikaisemaan purkamisvelvollisuuden mahdollisen laiminlyönnin.

Maankäyttö- ja rakennuslaki koskee myös tilannetta, jossa tuulivoimalan käyttämisestä on luovuttu tai rakennustyö on jätetty kesken. Kun tuulivoimalan käyttöikä päättyy tai voimala muista syistä puretaan, vastaa purkamisesta voimalan omistaja. Purkukustannukset voivat kuitenkin jäädä maanomistajan kustannettaviksi. Tuulivoimayhtiön mahdollisen maksukyvyttömyyden ja konkurssin sattuessa omaisuus siirtyy konkurssipesälle. Jos purkukulujen muita maksajia ei ole, on maanomistaja siinä tapauksessa lain nojalla vastuussa purkamisesta. Jos tuulivoimalan toiminta päättyisi lopullisesti konkurssiin ja voimala olisi purettava eikä konkurssipesä kykenisi hoitamaan sitä, lain mukaan kiinteistönomistajalla on toissijainen vastuu tuulivoimaloiden purkamisesta ja siitä syntyvästä jätteestä.

Elinkaarensa aikana tuulivoimaloihin voi kohdistua erilaisia omistusjärjestelyjä ja niiden omistus voi siirtyä yhtiöltä toiselle. Myös maa-alueeseen voi kohdistua omistusjärjestelyjä tuulivoimalan elinkaaren aikana. Kun voimala on käyttöaikansa lopussa ja tuulivoimatuottoja ei enää tule, on mahdollista, että silloisen omistajan kyky tai halukkuus vastata purkutöistä voi vähetä.

Tuulivoimaloiden arvioitu käyttöikä on nykyisin noin 25—30 vuotta. Tuulivoimaloiden koon jatkuvasti kasvaessa niiden purkukustannukset kasvavat myös. Tuulivoimateollisuuden arvion mukaan kymmenen tuulivoimalan ryhmässä yhden tuulivoimalan purkukustannukset ovat tällä hetkellä tapauskohtaisesti vaihdellen noin 60 000 — 120 000 euroa, kun kaikki voimalat puretaan samalla kertaa ja perustus jää paikoilleen. Myös huomattavasti suurempia kustannusarvioita näkee esitettävän. Riippumattomissa lähteissä usein arvioidaan tuulivoimalan purkukustannusten olevan kymmenen prosenttia sen rakentamiskuluista eli suuruudeltaan jopa kaksin-kolminkertainen tuulivoimalateollisuuden esittämään arvioon nähden. Tuulivoimaloiden rakentamiseen käytettävistä materiaaleista suurin osa voidaan nykytekniikalla kierrättää. Tällä hetkellä tuulivoimaloiden lavat ovat kierrätyksen ja uusiokäytön näkökulmasta haastavin osuus purettavaa voimaa. Niille ei ole pystytty kehittämään toimivaa kierrätysjärjestelmää.

Toimenpidealoite TPA 21/2021 vp

Purkamiskustannusten kattamiseksi maanomistaja ja tuulivoimayhtiö voivat ennalta sopia tuulivoimaloiden purkamiseen liittyvistä asioista. Maanomistaja ja tuulivoimayhtiö voivat maanvuokrasopimusta tehdessään keskenään sopia tuulivoimaloiden purkamiseen liittyvistä taloudellisista järjestelyistä, esimerkiksi vakuudesta tai purkamisrahastosta liittyen purkamiskustannusten kattamiseen. Useimmissa tapauksissa purkuvakuuksia ei kuitenkaan ole. Usein voidaan myös todeta vakuuksien olevan liian pieniä mahdollisiin tuulivoimaloiden purkukuluihin nähden.

Kaivostoimintaa ohjaavassa laissa säädetään kaivosviranomaiselle asetettavasta vakuudesta. Kaivosluvan haltijan on asetettava kaivostoiminnan lopetus- ja jälkitoimenpiteitä varten vakuus, jonka on oltava riittävä kaivostoiminnan laatu ja laajuus ja toimintaa varten annettavat lupamääräykset huomioon ottaen. Vakuus on asetettava kaivosviranomaiselle, jonka tulee valvoa korvauksen saajan etua vakuuden asettamisessa sekä tarvittaessa toimia vakuuden rahaksi muuttamista ja varojen jakamista koskevissa asioissa. Eduskunnan talousvaliokunta mietinnössään (TaVM 7/2020 vp, KAA 7/2019 vp) pitää tärkeänä, että kehitetään vakuussäätelyä siten, että ympäristölliset vastuut hoidetaan kaikissa tilanteissa.

Tuulivoimarakentamista ohjaavaan lainsäädäntöön lisätty kaivoslaissa säädetyn kaltainen ja riittävän kokoinen vakuusmenettely varmistaisi nykyistä paremmin ympäristöllisten vastuiden hoitamisen kaikissa tilanteissa tuulivoimaloiden käytön päätyttyä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin valmistellakseen lakiesityksen viranomaiselle asetettavasta tuulivoimaloiden purkuvakuuksien rahastosta, vakuuksien riittävästä koosta sekä vakuuksien asettamisesta, hallitsemisesta ja käyttämisestä.

Helsingissä 19.3.2021

Kaisa Juuso ps
Minna Reijonen ps
Ritva Elomaa ps
Jukka Mäkyinen ps